

HET AMSTERDAMS LYCEUM
OLO-BULLETIN

nummer 16, december 1995

OLO

OUD-LEERLINGENORGANISATIE van HET AMSTERDAMS LYCEUM

Redactie OLO-bulletin

Donald Koppel
Oostelijk Halfrond 42
1183 GB Amstelveen
tel.: 020-6452772

OLO-secretariaat

Paula van Cleef-Joachimsthal
Heinzestraat 25
1071 SL Amsterdam
tel.: 020-6719159
fax : 020-6648529

OLO-bestuur

Eric Ros
Paula van Cleef-Joachimsthal
Tine van Gelderen
Maarten Lemberger
Reina Spier-van der Woude
Alfred de Swarte

bankrekening OLO: 46.78.07.493
(Postbankrekening ABN-AMRO: 2391)

foto's 11 februari : D.H. Koppel
foto's pag. 14 en 16 : P. van Cleef
lay out/DTP : Maria Boschman en Leszek Sczaniecki
druk : F. Vonk

Van de Redactie

Na een jaar weer een 'echt' OLO-bulletin; het vorige bulletin was immers een coproductie naar aanleiding van de 'Vijftigste mei'.

Wat treft u zoal in dit nummer aan?

Gerdien Boersma - conrector van Het Amsterdams Lyceum - sprak met mevrouw De Vries Robbé, oud-leerlinge van het allereerste uur (1917). Marietje van Campen, zo heette ze toen, neemt ons mee naar Kerstmis 1920! Het was de tijd dat goede wensen nog met 'e ce ha' werd geschreven.

Manuel Straub haalt iets minder oude herinneringen op aan zijn tijd op Het 'Gunning' Lyceum. De kasteelachtige trappen maakten diepe indruk op hem.

Tineke Wibaut-Guilonard en Paula van Cleef-Joachimsthal geven een impressie van de activiteiten op onze school tijdens de vijftigste mei-herdenking. Zelf schreef ik het traditionele verslag van de OLO-borrel, waar 'drankjes en hapjes' een grotere rol speelden dan gebruikelijk.

Een lang gekoesterde wens ging in vervulling: ik sprak enkele malen met dr. Max van Bruggen, een door mij, en vele anderen, bewonderd docent. Hopelijk krijgen ook mensen die geen les hebben gehad van Herr Doktor - zo liet hij zich noemen - een goede indruk van deze kleurrijke en gedreven docent.

Tenslotte wenscht de redactie de duizend (!) betalende OLO-leden en ook de leden die nog zijn blijven steken in de goede voornemens een voorspoedig en gezond 1996 toe.

Tot 10 februari op onze borrel!

Donald Koppel

Wieke declameert....

.... en Wieke kijkt af

Het OLO-borreltje

Met een half jaar vertraging door onze speciale coproductie met “Mededelingen” volgt hieronder toch nog een korte impressie van de OLO-borrel op 11 februari 1995.

Vooraf

Paula van Cleef-Joachimsthal, zonder wie de OLO nooit op deze wijze had kunnen herleven, maakt zich rond drie uur zorgen over een bos - nog een dure ook - te veel bestelde bloemen.

“Wie heeft dat nu weer gedaan, en waarom?”

Het waarom blijkt een uur later.

Paula wordt zeer terecht door de rector in de bloemen gezet voor al haar “liefdewerk-oud-papier”.

Tenslotte

Een oud-leerling, een nogal ouwe, is na vele decennia opnieuw zijn windjack op school kwijtgeraakt. Zijn moeder kan hem niet meer berispen, maar toch ... zonde. Hoewel, hopelijk gaat het slechts om een verwisseling.

Paula spreekt af dat als er een jack blijft hangen, zij zal nagaan van wie dat is, zodat er geruimd kan worden. En gelukkig, er blijft een windjack hangen. Er staat zelfs een naam in de kraag, de naam van de ‘gedupeerde’ zelf. “Gut”, zegt hij vervolgens tegen Paula aan de telefoon, “het was ook zo’n nieuw jack, ik wist niet meer hoe het er uit zag”.

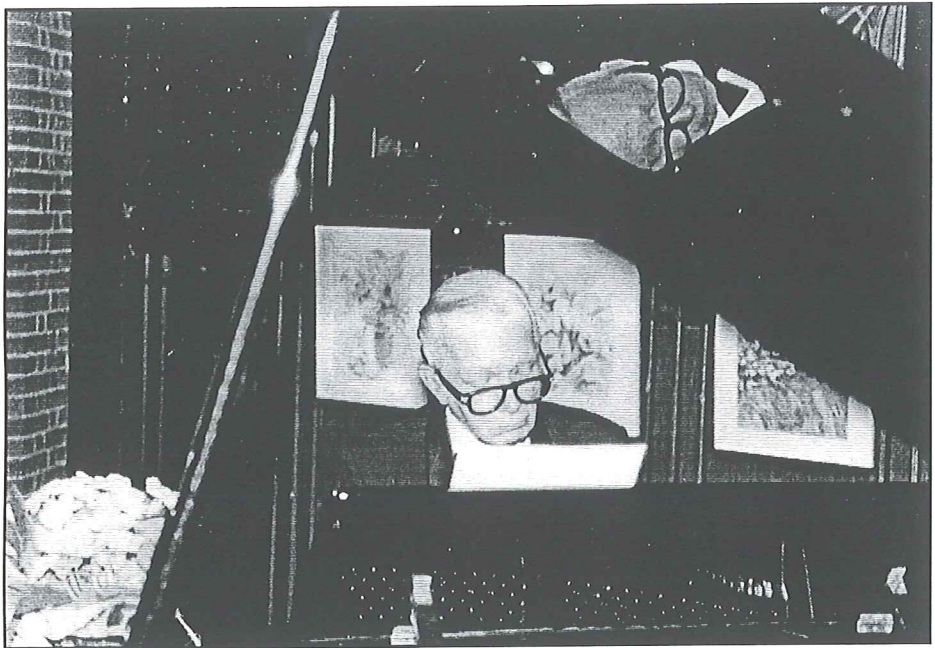
Tijdens

Zoals gebruikelijk beleven we een geanimeerde en gezellige bijeenkomst, onder het genot van ‘drankjes’ (niet gratis) en ‘hapjes’ (wel gratis). Die drankjes hadden ons overigens wel van onze eminente inleider Rudy Kousbroek beroofd. Een uitnodiging waarin gesproken werd van drankjes in plaats van drank was ‘not his cup of tea’.

De rector spreekt ons traditioneel aan met ‘jongelui’, en besteedt veel aandacht aan de verschillende herdenkingen van WO2 die de school tegemoet gaat.

Onze voorzitter introduceert (ten overvloede) onze fabuleuze huispianist Olaf Viruly, die voor het eerst zitting heeft kunnen nemen aan de zeer glimmende nieuwe Petrov schoolvleugel. Eric kondigt ook het optreden aan van Wieke Haitsma Mulier. Wieke, die vroeger tijdens de Famostoernooien en Interlyceales al vele declamatieprijzen voor Het Amsterdams Lyceum heeft verdiend, heeft een literaire quiz bedacht. Zij declameert gedichtjes, oh nee gedichten, op volstrekt onnavolgbare wijze; zelfs haar voeten doen mee! Het publiek moet de dichter(es) raden. Een ondeskundige jury, waarin ik zelf ook blijf te zitten, gaat over de te winnen flessen wijn. De eerste naam die geroepen wordt is “Kousbroek”, maar die deed ook hier niet mee. Geen wijn, wel lachers.

Donald Koppel

*Olaf Viruly (tweemaal) met op de achtergrond de aquarellenexpositie van oud-leerlinge
Nel Zijp-van der Maarel (1955)*

Toen de OLO een oud-leerlinge had opgespoord die 1921 eindexamen deed (het eerste jaar dat dit op onze school werd afgenomen), besloot conrector Gerdien Boersma haar te bezoeken. Dit resulteerde in het volgende artikel, dat vorig jaar verscheen in "Mededelingen".

Terugblik op vervlogen jaren

Een gesprek met mevrouw M. de Vries Robbé-van Campen, oud-leerlinge uit de prille begintijd van onze school, toen er nog geen Drietand was maar wel een zeilboot, toen de rector nog jaarlijks de klassemiddelen publiceerde in de HALO en de leerlingen hun hockeysticks te koop aanboden voor vijf gulden.

Kerstmis 1920: Het Amsterdamsch Lyceum heeft net het eerste kwartaal van zijn vierde cursus achter de rug. Het schoolgebouw is nog splinternieuw, er is nog geen aula maar naast het rectorshuis al wel een fietsstalling, er zijn ruim 300 leerlingen en de hoogste klas zal over een jaar examenklas zijn.

De HALO is bezig met de derde jaargang. Het voorblad van het Kerstnummer bevat een interessante vermaning van de rector. Binnenin staat het programma van de Officieele Jaarsluiting met de teksten van negen Kerstliederen, die het leerlingenkoor zal zingen op muziek van Catharina van Rennes.

Aan het eind van het HALO-nummer staat een verslag van de literaire avond op 11 december 1920, een buitenschoolse activiteit van het dispuut Brugman, één van onze eerste schoolclubs. Er werd op die avond niet alleen verheven poëzie voorgedragen en heftig gedebatteerd over de inhoud ervan, er werd ook gemusiceerd door drie leerlingen uit de hogere klassen. De muziek was van Bach en Corelli, één van die drie leerlingen was Marietje van Campen, leerlinge van gymnasium VA.

"Ik zat nog maar net op school, ik speelde een beetje viool, maar ze vroegen me meteen al om in het orkestje mee te spelen", zegt ze nu, bijna 75 jaar later, "en dat heb ik altijd enig gevonden. Er werd veel gemusiceerd, met Kerstmis, tijdens de Dies en bij de sluiting van het schooljaar".

3E JAARGANG 21 DECEMBER 1920 No. 2

Aan alle leerlingen wordt langs dezen weg een prellige KERSTVACANTIE en een gelukkig NIEUWJAAR toegewensch.

Het is geen gewoonte elkander kaartjes te sturen, jongens en meisjes, ook niet aan de Docenten. De post heeft het die dagen al druk genoeg. En wij zijn verzekerd van elkaars goede wenschen.

Een verademing

Aan het woord is mevrouw De Vries Robbé-van Campen, oud-leerlinge van het eerste uur. In 1917 kwam ze op school en in 1921 deed ze eindexamen, het eerste examen dat op Het Amsterdams werd afgenomen. Ze heeft het allemaal meegemaakt, die vroege jaren van onze school, en wat meer is: ze kan er uitstekend over vertellen. Nuchter en zonder te idealiseren, maar zeker wel met goede herinneringen, kijkt ze terug op die oergeschiedenis van dit bijzondere lyceum. Ze kwam er in de derde klas, na de Kerstvakantie, vanaf de meisjesschool, waar ze zich, opgroeiend in een gezin met twee oudere broers, totaal niet thuis voelde:

“Een ramp, ik vond het er vreselijk. Toen in de loop van mijn derde klas bleek dat die school geen toestemming had om eindexamens af te nemen, mocht ik gelukkig naar Het Amsterdams Lyceum. Een verademing was dat, na al dat meisjesgedoe. De sfeer was er totaal anders, ten eerste omdat er ook jongens op zaten, maar toch ook omdat Gunning heel moderne ideeën had over onderwijs en kinderen.”

Haar nieuwe school bestond net drie maanden. Er waren alleen nog maar eerste, tweede en derde klassen, en vooral die laatste waren samengesteld uit een bonte mengeling leerlingen van allerlei leeftijden, allen afkomstig van andere scholen.

Champagne

De school huisde in twee panden aan de De Lairessestraat, de nummers 114 en 116, maar Gunning zette vaart achter zijn bouwplannen. Toen de vierde klas, de klas van Marietje van Campen, de herfstvakantie van 1918 doorbracht in een zomerhuis in Lunteren, werd er door de rector een fles champagne ontkurkt om het glas te heffen op de gemeentelijke goedkeuring van de bouwplannen. Enkele weken later al, op 15 november, werd de eerste steen gelegd en binnen de kortste keren verrees daar het schoolgebouw. *“De bouw van ons Lyceum is thans zover gevorderd, dat men Woensdag j.l. met den bovenbouw is begonnen.”*, meldt het decembernummer van de HALO een maand later opgewekt.

De agenda van de klas

Natuurlijk heeft mevrouw De Vries Robbé aan alle evenementen deelgenomen (*“zo braaf was ik wel!”*): de eerste steenlegging, de inwijding, de verhuizing en ook het inmettelen van de oorkonde, opgerold in een loden koker. Onder in de middelste pilaar, aan de kant van het plein, zit het verstopt, dit document met de namen van het bestuur, van de familie van de rector (!), van de ruim 25 personeelsleden en de 160 leerlingen. *“Hoe kunnen jullie in ‘s hemelsnaam allemaal nog in dat gebouw”*, vraagt mevrouw De Vries Robbé zich terecht af. Het inmettelen van die oorkonde was *“zo’n echte Gunningvondst”*, vooral omdat er ook nog andere voorwerpen mee de diepte ingingen. Elke klas mocht iets inleveren. De hare koos voor een schoolagenda, speciaal die ene, die het hele jaar door voortdurend tijdens de lessen met briefjes heen en weer was gegaan. Sinds 15 april 1919 ligt hij veilig opgeborgen achter de kunstig gemetselde bakstenen, tezamen met o.a. een Duits proefwerk en een oude voetbal.

*De derde klas gymnasium in de achtertuin van de De Lairessestraat.
Achterste rij, eerste van links: M. van Campen, voorste rij, in het midden: de rector*

Marinesloepen op het IJ

Overigens was mevrouw De Vries Robbé heus niet zo dol op alle nieuwe initiatieven van de enthousiaste rector. *“Hij was een groot pedagoog, maar eigenlijk was hij voor mij veel te pedagogisch! Dat dagje naar de duinen, vreselijk vond ik dat..... En dat schoollied, dat heb ik ook nooit gezongen..”* maar meteen daar achteraan: *“Waar ik altijd ontzettend veel plezier aan heb beleefd was het roeien met marinesloepen op het IJ, de hele klas met Gunning in zo’n sloep, dat was echt heel bijzonder. De school, of misschien was het Gunning zelf, had ook één zeilboot waarmee we op de Nieuwe Meer hele middagen doorbrachten. Wij, dat wil zeggen de zeilclub Histion”.*

Dat ze ook actief is geweest op het toneel, is in ons gesprek niet aan de orde geweest, maar het bewijs wordt geleverd door de HALO van februari 1919: *“Ten slotte de uitvoering van de IVde klasse: “Prinses Lizi”. Het stuk op zichzelf kan ik niet zeer aardig vinden, maar het goede spel heeft het tot meer gemaakt dan ik verwachtte. Allen, zonder uitzondering, speelden goed. Bijzondere vermelding verdient Rie van Campen, die het geheele stuk door even goed acteerde...”*, aldus de recensent van de schoolkrant.

Hector en Andromache

Ook het feit dat ze in het bestuur van het dispuut Brugman zat en dat ze plaatsvervangend ‘klassevoogd’ was van V A zijn kleine feitjes uit haar schoolhistorie die door de HALO-nummers aan de vergetelheid worden ontrukkt.

Mevrouw De Vries Robbé kan zich haar docenten en medeleerlingen nog heel goed voor de geest halen en bij het bekijken van de foto's komen vele details weer boven, over de grote classicus Meerwaldt, die eigenlijk te groot was om les te geven, over Alma, dankzij wie dat eerste eindexamen zo succesvol verliep maar die helaas al spoedig rector werd van het Barlaeus, en over Kettner, de leraar wiskunde die haar in de Kerstvakantie klaarstoomde voor.. Grieks.

De eerste eindexamenklas, juni 1921

*Zittend, tweede van links: mevrouw M. de Vries Robbé, toen nog Rie van Campen. Links naast haar de leerlinge wier agenda met de oorkonde mee is ingemetseld. Naast haar de classicus Alma. Midden achter de tafel: C.P. Gunning, links achter hem de geliefde wiskundedocent Kettner.
De foto is genomen in de docentenkamer.*

Ook van de rector zelf heeft ze les gehad. Ze weet nog goed hoe diep ze onder de indruk was van de manier waarop hij de Homerustekst over Hector en Andromache behandelde. *“Hij was een bezielende leraar, maar ik had weinig contact met hem als rector. Gunning was fantastisch voor kinderen die moeilijkheden hadden, daar zette hij zich enorm voor in. Wat dat betreft viel er aan mij niet veel te beleven!”*

Met nadruk wil mevrouw De Vries Robbé vermeld zien, hoezeer ze haar oude rector nog meer is gaan waarderen vanwege zijn bewonderenswaardige houding tijdens de oorlog. En dat hij een grote mensenkennis bezat, is pas vele, vele jaren later tot haar doorgedrongen. *“Hij heeft zo af en toe wel eens iets tegen me gezegd over mijn karakter, waarvan ik toen dacht: wat een onzin! en waarvan ik nu denk: hij heeft gelijk gehad.....”*

Welke pedagoog zou niet wensen dat hij op zo'n manier na vijfenzeventig jaar nog voortleeft in de herinnering van een leerling....

Gerdien Boersma

Dr. Max van Bruggen, docent van 1945 tot 1973

*een interview door
Donald Koppel*

In het voorjaar van 1995 gaat een door mij reeds lang gekoesterde wens in vervulling: het interviewen van de heer Max van Bruggen, door zijn leerlingen steevast Herr Doktor genoemd. De interviews vinden begin maart en eind april plaats. Herr Doktor gaf gedurende lange tijd Duits op Het Amsterdams Lyceum, het Barlaeus Gymnasium en Nijenrode, maar 'was' bovenal **het** Goethe Instituut.

Hij ontvangt mij in zijn piepkleine flat in Buitenveldert, die hij deelt met zijn 'vriendin', een rode poes. Hij noemt het gekscherend zijn heiligdom, omdat hij omgeven is met door hem in de loop der jaren verzameld antiek porselein.

Van Bruggen, van oorsprong een Groninger, studeerde eerst theologie en daarna Duits. Woonde enige tijd in Duitsland, maar vertrok naar Wenen (uiteraard vóór de Anschluss) toen hij niet langer in Duitsland wilde wonen.

Last van valse bescheidenheid heeft Herr Doktor nooit gehad.

"Solliciteren was niet nodig, ik werd voor functies gevraagd".

Het Goethe Instituut, te vergelijken met Maison Descartes en the British Council had altijd zijn grote liefde. Juist de beladen Duits-Nederlandse relatie was voor hem de motivering om het Goethe Instituut 'zur Pflege der Deutschen Kultur im Ausland' in Nederland van de grond te brengen en uit te breiden met talloze 'Zweigstellen' in de provincie.

Op een bepaald moment, vlak na de oorlog, kon hij al spreken van zijn 1000 vrienden, de toenmalige cursisten aan het Instituut. Het leverde hem een zeer hoge Duitse onderscheiding op: das Bundesverdienstkreuz erste Klasse.

De erbij behorende versierselen, die onder handbereik liggen, worden mij getoond.

Lesgeven, aldus Herr Doktor, was ontspanning.

Samen naar een einddoel toewerken, daar ging het om.

Hij kon daarbij best tegen een grapje. Zo hadden studenten van Nijenrode het eens gepresteerd zijn van aluminium gemaakte Panhard van de parkeerplaats naar het kasteelterras te tillen. Daar zat hij dus niet zo mee.

Over Het Amsterdams Lyceum wil hij het eigenlijk niet zo hebben. Het was wel een heel goede school. Hij prijst het individualisme, en de visie van de heer Gunning. Over collega's spreekt hij met enig dedain, hoewel er ook erge goede (en aardige) tussen zaten. Schraa, Crevels en Teixeira de Mattos worden met name genoemd.

"Weet u dat ik op verzoek van de inspecteur ook nog Engels heb gegeven? Dat ging overigens uitstekend!"

Ik biecht op dat ik al jaren met een klemmende vraag zit.

Herr Doktor hield niet van correctiewerk; dat liet hij de leerlingen zelf doen.

De blaadjes werden uitgewisseld, Herr Doktor ging vervolgens iets onduidelijks doen met zijn pijp en de hakken van zijn schoenen, en intussen gaven wij tevens ons schrijfmateriaal door, om 'echt te kunnen *corrigeren*'.

Had hij dit echt nooit gezien, of deed hij maar alsof, om zichzelf werk te besparen?

Dr. Max van Bruggen

"Dit is één van de sterke verhalen die over mij de ronde doen, en die toch niet waar kunnen zijn".

Mijn tegenwerping dat ik deze gang van zaken toch vele malen zelf heb meegemaakt wordt vriendelijk weggewuifd.

Dat hij regelmatig van leer trok tegen wat hij 'demokratische Gleichmacherei' noemde weet hij zich daarentegen heel goed te herinneren.

Zullen we oudere mensen maar het voordeel van een selectief geheugen gunnen? Hoc oud hij is wil hij niet kwijt. Hij toont mij een 'jeugdfoto' waarop hij 72 blijkt te zijn geweest; ik had hem tien jaar jonger geschat.

Geheel onverwacht - komt het door de tijd van het jaar, een week voor bevrijdingsdag? - begint Van Bruggen over zijn oorlogservaringen.

Hij heeft enkele joodse families - de namen wil hij niet noemen - het leven gered. "Hoe?" vraag ik uiteraard.

"Door hun papieren te vervalsen".

Hij blijkt te hebben meegewerkt aan de beroemde Callmeyer-lijsten. Callmeyer, een goede Duitser, werkte mee aan het verdonkeremen van (te) joodse afstammelingen.

Daar moest wel veel werk voor verzet worden; dat deed Van Bruggen dus voor enkele vrienden en hun familieleden.

Van Hongaarse en Tsjechische advocaten kocht hij arische afstammingspapieren, waarvoor hij zelf niets in rekening bracht. Thuis was hij weken bezig om met de beste potloden, maar nooit de goede, de vervalsing te vervolmaken.

Callmeyer was zeer tevreden met het resultaat:

"Wenn ich mehr solche Dokumente bekommen hätte, hätte ich viel mehr Menschen retten können".

Van Bruggen maakte echter nog benauwde momenten door toen Duitse dienstklopers begonnen te praten over het "durchleuchten der Dokumenten" en het "näher betrachten der Bilder".

"Het zweet brak mij uit, en ik heb overwogen om het raam uit te springen, maar dan had ik beneden gelegen met gebroken ledematen en dat had ook niemand geholpen".

Een van de door hem geredde mensen bevond zich al in Westerbork en werd alsnog vrijgelaten.

"Na spertijd bracht ik ook nog voedsel naar ondergedoken kennissen. Van het tekenen van een loyaliteitsverklaring kon natuurlijk geen sprake zijn.

Wethouder De Roos zorgde ervoor dat mijn salaris (van het Barlaeus) officieus werd doorbetaald".

Tenslotte komen we toch nog even terug op Het Amsterdams Lyceum, waar hij vlak na de oorlog begon.

Herr Doktor: *"Lesgeven was wat anders dan rijtjes leren.*

Ik gaf eigenlijk les onder vrienden. Neem nou bijvoorbeeld Wolkenland, daar las ik samen met een eindexamenklas Kabale und Liebe (Intriges en Liefde) van Schiller, een meesterwerk, maar moeilijk. Toen ik de tijd gekomen achtte voor een pauze werd er geprotesteerd. Zeiden de leerlingen: 'Weiter, weiter bitte, Herr Doktor!'"

Donald Koppel (1962)

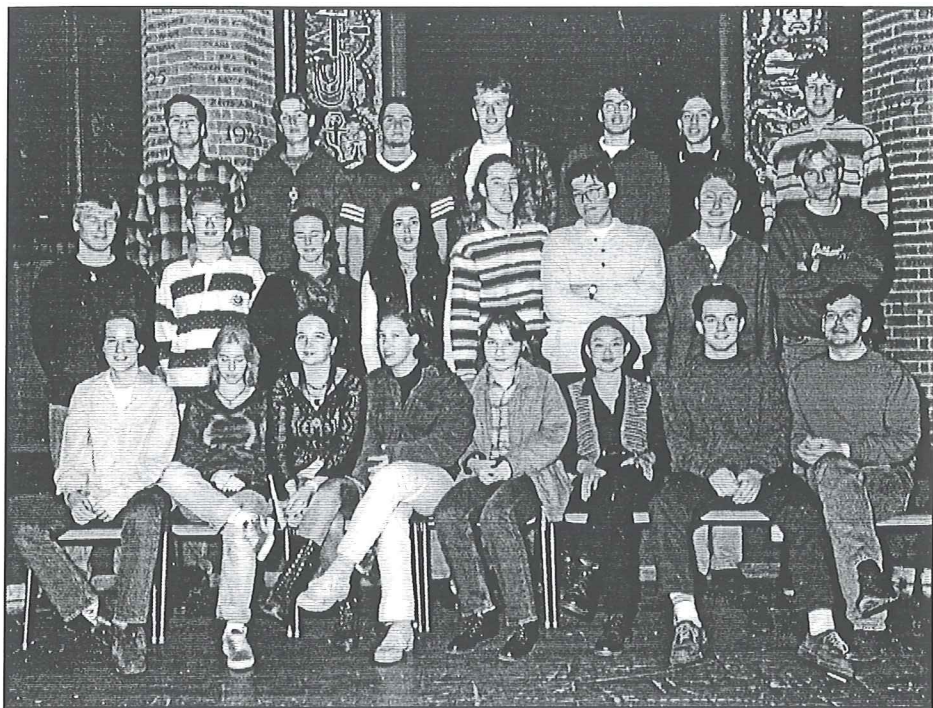
GESLAAGD Eindexamen 1995

Ahmed Akalay	Willem Jansen	Doron Sajet
Maurice Alberts	Mischa de Jong	Eartha van der San
Yariv Aram	Bas Joosten	Kik Scheele
Karine Arxhoek	Ank Joosten	Marion Schiller
Afzal Awad Hoessein	Juanita Kairamana	Frank Schoonveld
Jamel Azzouz	Susan Kappel	Nelsa da Silva
Saskia van Batenburg	Bento Kassies	Godinho
Saba Gee Beard	Hassan Ait Khouda	Teun Slangen
Rozemaryn Beekveldt	Janne Kromhout	Chris Sorber
Jasper van der Bent	Marc Kuil	Paul Starrenburg
Deborah Beudeker	Stefan Leenaars	Timi Steur
Emma Blok	Dimitri van Leeuwen	Simon Storm
Marvin Blokland	Natasja Letterie	Vanessa Strich
Adil El Boukili	Annemarie Letterie	Iris de Swart
Mark de Brauw	Monique van Maenen	Helen Tactor
Martijn Burgers	Mascha van Maenen	Wing Tang
Sandy Cheung	Chung Kin Man	Jessica Tenhaeff
Stephan Cobbenhagen	Wouter van der Mark	Saskia Tese
Ricardo Mingates Costa	Karen van der Meij	Nicolien Toonen
Djura Dame	Pedro Meijer	Violetta Tot
Sandra Fernández Domínguez	Bas Merkx	Uri van Unen
Marijn van Dongen	Diane Meyer	David Uriot
Farid Farah	Menko Monroy	Jessica Valk
Elvira Feduzzi	Wai-Yin Ng	Jurriaan Venneman
Yonathan Fernandez Portero	Michel te Nuijl	Nathalie Verbeek
Ischa Gast	Stella O'Sullivan	Volker Verschoor
Sabela Geene	Saskia October	Suzy Visser
Esther Geerling	Suzanne Oehlen	Lianne Vonk
Ruben Gersons	Olivier Ottow	Vincent Vos
Rebecca Giard	Asma Ouchchahd	Sanne Jet Warnaar
Bianca Gietermans	Musthapha Ouzza	Shenne Weerd
Madlyn Goedhart	Arnold Pannenburg	Brigit Weidum
Bobby de Graaf	Shirley Piekstra	Willem Wesseling
Aijuna Gration	Bas Pieper	Jurrie Westers
Fetze Guiking	Natalie Poch	Alan Westmaas
Ayhan Guvenç	Marieke Pruijs	Roeland Wijnhoud
Maarten de Haan	Ivana Radujko	Denise Wildschut
Liselot Hendriks	Gilli Redjopawiro	Gila de Winter
Robbert Hendriks	Rutger van Ree	Jasper Wognum
Diederik Hoekstra	Gijsbert Reeser Cuperus	Max van Wulften
Kirsten Hol	Manon van Rhecenen	Kevin Zacher
Erwin Huitema	Harvey Rijkaard	Latifa Zanzoun
Graziella Hunsel	Alexander Roozendaal	Bas van Zon
Darja IJland	Benjamin Roth	Job Zwaal
Radu Ion	Bart van Saarloos	Remco Zwaan
Esther Jacobs	Claire Sacijs	

PROFICIAT!

Zij zijn opgenomen in het oud-leerlingenbestand, met uitzondering van degenen die zijn overstapt naar een andere afdeling. Een groot aantal is inmiddels OLO-lid geworden:

van harte welkom in onze organisatie!

Eindexamenklas VI Gymnasium 1995

- bovenste rij* : *Marco Copic, Marco Mittendorff, Bobby de Graaf, Roeland Wijnhoud, Diederik Hoekstra, Olivier Ottow, Mark de Brauw*
- middelste rij* : *Bas Joosten, Maurice Alberts, Emma Blok, Sandra Fernandez Domingues, Alan Westmaas, Johnny Fung, Ruben Gersons, Wouter van der Mark*
- onderste rij* : *Esther Geerling, Nyeleti van Belle Freire, Sabe Gee Beard, Djura Dame, Ivana Radujko, Suzy Visser, Frank Schoonveld, R. Deinema - docent klassieke talen*

Het Amsterdams Lyceum herdacht 1940-1945

In het voorgaande OLO-bulletin werd al aangekondigd dat in de aula een tentoonstelling over de jaren '40-'45 zou worden ingericht. De historicus Martin Harlaar slaagde erin om in "Bezetting in Zuid" een indruk te geven van wat zich in de directe omgeving van ons schoolgebouw heeft afgespeeld. Hij maakte daarbij gebruik van vaak niet eerder gepubliceerde foto's o.a. uit de archieven van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD) en de gemeente Amsterdam.

De foto's gaven een duidelijke indruk van het door de bezetting veranderde straatbeeld. Vitrinekasten met kranteknipsels, aankondigingen, gecensureerde schoolboeken, distributiebonnen en andere attributen - veelal door oud-leerlingen ter beschikking gesteld - gaven een indringend beeld van wat de Duitse bezetting voor de burgers teweeg heeft gebracht: verraad, verzet, represailles, Jodenvervolging, NSB, verduistering, schaarste. Klas voor klas zagen de leerlingen de tentoonstelling, nadat in de geschiedenisles het onderwerp uitgebreid was behandeld.

Martin Harlaar tijdens het inrichten van de tentoonstelling

De expositie duurde van 25 april tot 10 mei en enige honderden bezochten de aula; niet alleen buurtbewoners van toen en nu, maar ook oud-leerlingen.

Juist door het compacte van het gebodene konden de bezoekers alle details tot zich laten doordringen; meer dan eens stond de emotie op hun gezichten te lezen.

In een afgescheiden hoek van de aula werd een door Hedda van Gennep voor de school vervaardigde driedelige videofilm vertoond, welke in de herdenkingsweek meerdere malen op het Amsterdamse kabelnet werd uitgezonden. In interviews door leerlingen vertellen oud-leerlingen over hun ervaringen tijdens de Duitse bezetting.

Deze films zijn tijdens de geschiedenislessen in alle klassen vertoond.¹

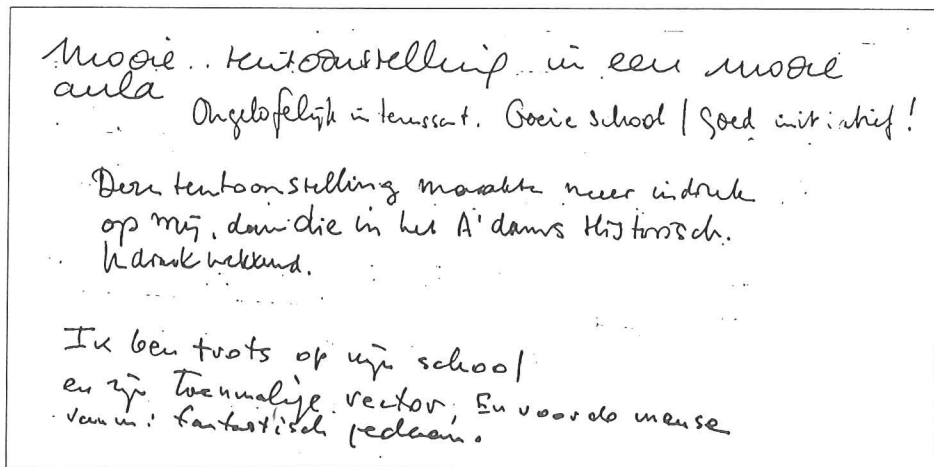
Behalve dit project en de publicatie van “Het Amsterdams Lyceum, Herinneringen aan de Bezettingsjaren” (waarvan alle leerlingen en de OLO-leden begin mei een exemplaar hebben ontvangen) vond er een forumdiscussie plaats voor leerlingen van de hoogste klassen. Het forum bestond uit vijf oud-leerlingen die, voorafgaande aan de discussie, ieder tijdens een les de leerlingen hadden verteld over hun eigen ervaringen. Dit werd een emotionele bijeenkomst, besloten door een langdurig staand applaus van de leerlingen die zichtbaar getroffen waren door de openheid waarmee de forumleden de vragen hadden beantwoord.

Deze projecten werden uitgebreid in de pers besproken, onder meer in twee verslagen in NRC Handelsblad, resp. van Michaja Langelaan en Bas Blokker.¹

De jaarlijkse 4 mei-herdenking in de aula werd nu ook bijgewoond door een dertigtal belangstellenden, onder wie enkele nabestaanden van omgekomen lyceïsten en docenten. Er werd een krans gelegd door de rector en het DB en tevens door het OLO-bestuur namens de oud-leerlingen.

Paula van Cleef-Joachimsthal

Reacties uit het gastenboek:

¹ zie pagina 23

27 april 1995: het forum van oud-leerlingen
v.l.n.r.: Boetie de Lange, Tineke Wibaut-Guilonard,
Max Rood (voorzitter), Cisca Saarberg, Mart Spiro.

Het alles meefnood, maar niet alle
alles goed juist. Juddich wiskund

7-11-95 Een prachtige, aangevulde expositie
en sluitend samen gesteld -

Ik vind het heel goed dat deze mensen hier gekomen
zijn om ons te vertellen over hun ervaringen. Ik denk
dat het heel belangrijk is dat elke nieuwe generatie
eraan herinnert wordt. hoe vreselijk deze oorlog
is geweest zodat zo iets zich nooit meer zal herhalen
Vooral van Tineke Wibaut vind ik het heel goed
dat zij ook op lagere scholen haar verhalen
vertelde

In een terugblik schrijft de rector in “Mededelingen”:

“Nooit hadden we gedacht dat onze activiteiten in het kader van de “vijftigste mei” zoveel reacties zouden oproepen. De tentoonstelling trok zoveel belangstelling, dat deze met een aantal dagen werd verlengd; de reacties waren zeer positief en soms heel emotioneel, zowel van onze leerlingen als van de andere bezoekers. Onze herdenkingsbundel, een publicatie in samenwerking met de oud-leerlingenorganisatie, maakte veel reacties los, evenals de films over dit thema die Hedda van Gennep voor ons maakte. Daarnaast hadden wij voor onze bovenbouw een forummiddag georganiseerd met vijf oud-leerlingen die vertelden over hun eigen ervaringen in oorlog en verzet. Het spontane staande applaus waarmee dit werd afgesloten, zei meer over de waardering van onze leerlingen dan welk dankwoord ook. Dit alles bewijst, dat het belangrijk blijft om aandacht te besteden aan de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog en dat het goed is dat wij nog jaarlijks onze herdenking houden. We zullen daar, ook na vijftig jaar, zeker mee doorgaan.”

“Ik voel me nog altijd thuis op deze school...”

Vijftig jaar bevrijd en even weer kind in huis op mijn oude Lyceum.

Een regel uit ons schoollied zingt door mijn hoofd: “veel verandert, veel vergaat” en, denk ik, veel bleef gelukkig ook bewaard. Kennismaken met docenten en leerlingen van nu. Me thuis voelen in de klassen waar ademloos wordt geluisterd naar wat ik te vertellen heb. Jammer dat drie kwartier zo snel om zijn.

Het forumgesprek in de aula. Uitstekende vragen worden gesteld en er wordt aandachtig geluisterd naar de antwoorden hierop door één van de vijf oud-lyceïsten achter de tafel. De tentoonstelling, door Martin Harlaar samengesteld. Al die voor ons herkenbare foto’s, spullen en teksten geven een uitstekend beeld van de buurt rondom ons lyceum in oorlogstijd.

De videoproductie van Hedda van Gennep, waarin leerlingen van nu vragen stellen aan leerlingen van toen. Stuk voor stuk hebben zij hun interview terdege voorbereid. En dan tenslotte de herdenking in de aula, waar in stilte en met aandacht geluisterd wordt naar de rector. Deze jaarlijkse plechtigheid, waarbij eveneens door de rector de namen worden voorgelezen van de docenten en oud-leerlingen die de oorlog niet overleefden, maakt een diepe indruk op mij. Weer speelt een regel door mijn hoofd: “Kom, voor ’t laatst de kring gesloten”. Zo werd jaarlijks afscheid genomen van de leerlingen die de school verlieten. Zo werd ook afscheid genomen van de 72 joodse leerlingen die op 30 september 1941 door de Duitse bezetters werden gedwongen onze school te verlaten. Het is goed dat die namen van de doden niet alleen met gouden letters op de wit marmeren herdenkingsplaat in de aula staan, maar dat ieder jaar opnieuw de kring om hen heen even gesloten wordt.

Ik voel me nog altijd thuis op deze school.

Tineke Wibaut-Guilonard

Mijn tijd op het Amsterdams

Mijn tijd op het Amsterdams: 1938 tot Kerstmis 1943. Mijn eerste herinnering aan het begin: dat er zoveel zon was in de lokalen. Je kwam binnen via een kasteelachtige trap en een donkere gang en dan plotseling dat lichte lokaal. Alleen bij biologie was het donker en dan stonden er ook nog hoge kasten op de tafel voorin de klas. Het leek alsof mijnheer **Heimans** een beetje bang voor ons was als hij daartussen opdook.

Maar bij mevrouw **Voorzanger** scheen de zon. Kaarsrecht zat ze op haar hoge stoel achter haar hoge lessenaar. Erg oud in mijn ogen en toch rood haar. Ze plaagde me een beetje: ik sprak zo lijsig, vond ze. Ze liet me het rijmpje van de Biblebonse Berg opzeggen. En toch vond ik haar aardig. En toen plotseling was mevrouw Voorzanger dood. Met de hele school stonden we bij de groeve in de duinen van "Westerveld". We begrepen het niet.

Mevrouw Voorzanger, hier temidden van haar klas (cursus 1936/37), was docente Frans van 1920 tot 1940. In haar lokaal hing een houten bordje met het motto van de fabel "De haas en de schildpad" van J. de la Fontaine:

"Rien de sert de courir; il faut partir à point"

Nederlands en geschiedenis van juffrouw **Krijn**, ook al zo oud, en streng, een beetje droog in haar lesgeven. De “ch” in woorden als visch en bosch werd toen net definitief afgeschaft. “Maar”, legde ze uit, “in het woord ‘marsch’ moet hij blijven staan, want daar hoor je hem in de uitspraak.” Die strijd heeft zij niet gewonnen.

Kort na het begin van de Duitse bezetting moest ze ons gelasten een bepaalde bladzijde uit ons geschiedenisboek in te leveren. Natuurlijk keken we nog gauw even wat erop stond: iets niet zo aardigs over Hitler. Zij was onze klasselerares en organiseerde onze bijdrage aan de klasse-avond van de eerste klassers. We voerden onder haar regie “De nachtegaal van Bergambacht” op. Dat vonden we maar saai. Ik schreef in een week-end een spannend spookverhaal. Ook dat hebben we opgevoerd, onder haar regie.

Ze is niet teruggekomen.

Het ontstellende is dat het zo ongemerkt is gegaan. Op een dag waren er geen joodse leraren meer. En op een andere dag waren de joodse leerlingen er niet meer. Ze waren verplicht verhuisd naar het Joods Lyceum. Ik kan me niet herinneren dat het ons leerlingen erg bezig gehouden heeft. Begrepen we het niet? Was het een soort bewustzijnsvernauwing? Toch was daar ook mijn beste vriend bij: Ernst Heijmans van Amstel. Hij is niet teruggekomen.

Er was één docent die ik niet kon luchten: **Oostergo**. Ik was van nature niet zo’n atleet en dus was alles wat ik deed bij gymnastiek verkeerd. En dus kreeg ik elke keer een twee op mijn rapport en een vermanende opmerking van Gunning bij het bespreken van de cijfers. Op een keer moest ik op donderdagmiddag terugkomen. Onvoorstelbaar. Was ik ongezeggelijk geweest? Ik zat thuis te lezen en vergat de tijd. Een uur te laat kwam ik aanhollen en biechtte eerlijk op waarom ik niet op tijd was. Oostergo nam me van hoofd tot voeten op. Ik zag hem denken: “Geen goed aan te doen”. Hij draaide zich om en zei: “Ga maar naar huis”. Het is nooit goed gekomen....

De lessen van **Benders** waren fijn. Ik schreef tegendraadse opstellen en daar was hij zichtbaar blij mee. Bij één van de literatuurlessen las ik “De Kruisprook” van Multatuli voor. Ik denk dat hij door de grond ging, want dit stukje letterkunde was godslasterlijk en mocht derhalve niet worden onderwezen. Maar hij hield zijn gezicht in de plooi.

En toen plotseling hoorden wij dat hij dood was. Hij wilde zijn makkers uit de ondergrondse niet verraden. En weer waren we met velen op “Westerveld”.

Ik koos voor gymnasium. Andere leraren. Juffrouw **Visser** was de aardigste. Op een koude winterdag droeg ze een skibroek voor de klas. Sommige mensen vonden dat zo iets niet kon. Heel streng was mijnheer **De Decker**, die elke dag in een zwarte auto met chauffeur naar school werd gebracht. Een beetje saai waren de lessen van **Knook**. **Van Delft** was een hoofdstuk apart. We zaten maar met een stuk of acht in de alfaklas. Er werd dus intensief gewerkt op Plato. Op een keer vroeg Van Delft aan Laura: “Geloof jij in God?”. “Ik weet het niet”, zei ze nogal geschrokken. Het standje dat ze toen kreeg!

Toen de dialoog van Plato eindelijk vertaald was, nodigde Van Delft ons uit om het op een ochtend bij hem thuis helemaal te komen lezen. Het werd een schromelijke mislukking: zo goed waren we niet dat we nog wisten wat we drie maanden geleden hadden vertaald! Een beetje boos stuurde hij ons naar huis. Hij was niet de enige leraar op school die veel hield van zijn vak en dat niet altijd kwijt kon.

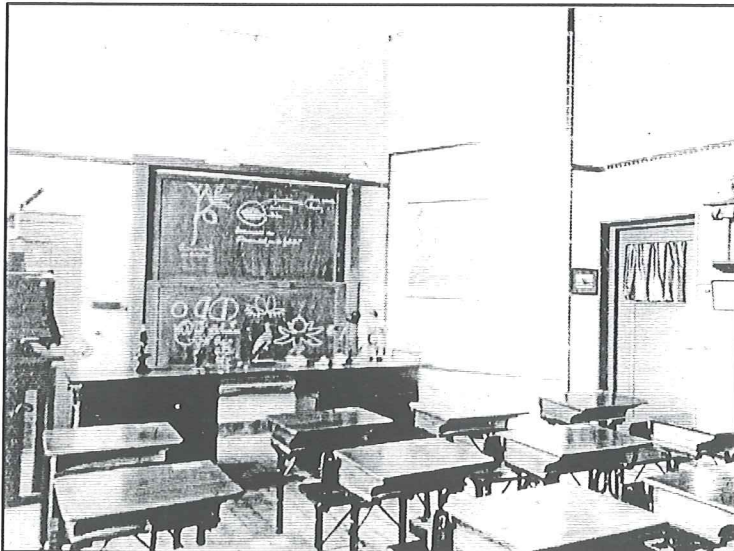
Naarmate de oorlog vorderde groeiden we als klas meer naar elkaar toe. In de zomervakantie gingen de jongens kamperen op een boerderij in Lochem. De meisjes zaten in een andere boerderij een eindje verderop. We hebben elkaar een keer ontmoet ten huize van een oudoom van me, die daar een zomerhuis had.

In de winter daarna organiseerden we af en toe gezellige avondjes bij één van de mensen thuis. Gemengd. Maar keurig. En de rector. Niet voor niets sprak men van het Gunninglyceum. Hij domineerde. Aan de ene kant maakte dat wel indruk op me. Ik luisterde aandachtig naar de toespraak bij het begin van het jaar, altijd vergezeld van een spreuk. "*Ni regret du passé, ni peur de l'avenir*", herinner ik me. Dat zeg ik nog wel eens tegen me zelf. Aan de andere kant vond ik hem wel een erge schoolmeester. Was dat invloed van thuis? Daar monkelde men een beetje over de titel van het boekje van zijn vrouw, Saar Lulofs: "Planten en wieden in het kinderhart". Maar hij was zeker een man die stond voor zijn principes. Waarom stichtte hij, streng hervormd, een neutrale school? In zijn speeches kwam God niet voor. Hoopte hij juist op deze manier buitenkerkelijke jongeren iets mee te kunnen geven van het Evangelie?

Na het bombardement op de Euterpestraat kon ik niet terug naar huis omdat de wijk was afgezet. Ik heb toen een paar dagen bij hem gelogeed. We stonden voor het raam. Ging het gesprek over de oorlog? Ik zei: "Bij een volgende oorlog weten we het wel: zorgen dat we op tijd weg komen". "Nee", zei hij, "je moet solidair blijven met de mensen die niet weg kunnen."

Kerstmis 1943 moest ik van school, omdat de Duitsers vonden dat ik oud genoeg was om in Hannover in een fabriek te gaan werken. Ik dook onder bij een oom in Rotterdam. Na drie maanden was ik definitief zoek in de registers van de Arbeitseinsatz en kon ik weer naar huis. Net op tijd om te zien hoe mijn klasgenoten door hun eindexamen kwamen. Ik kreeg mijn papiertje in 1945.

Manuel Straub

Het biologielokaal van Dr. Heimans

UITNODIGING OUD-LEERLINGENBORREL

zaterdag 10 februari 1996

aanvang: 15.30 uur in de aula

Er wordt geen entreegeld geheven, maar de drankjes zijn niet gratis.

Het ziet er naar uit dat we niet tijdig een oud-leerling/entertainer zullen vinden om ons, traditiegetrouw, gedurende twintig minuten bezig te houden. Bij het ter perse gaan van dit bulletin was dit tenminste nog niet gelukt. Misschien zullen wij ditmaal dat deel van het programma dus overslaan. Wel kunnen we rekenen op de medewerking van Olaf Viruly. Als u komt, wilt u ons dat dan berichten? U kunt het bijgesloten formuliertje opsturen naar het OLO-secretariaat.

Nog een belangrijke datum om alvast te noteren is **15 februari 1997**, de dag waarop het 80-jarig bestaan van Het Amsterdams Lyceum zal worden gevierd.

Maar eerst....tot ziens op 10 februari 1996 !

het OLO-bestuur

Een klasseréinijete in een reünie: 6 HBS 1947

Deze klasgenoten ontmoeten elkaar jaarlijks op de OLO-bijeenkomst. Wie er zeker van wil zijn bekenden te ontmoeten, kan 't beste van tevoren met zijn klasgenoten een afspraak maken. Het OLO-secretariaat helpt u aan recente gegevens.

Geheugenflitsen van een oud-lyceïst in Canada

Oud-lyceïsten op het Noord-Amerikaanse continent zijn natuurlijk altijd goed op de hoogte van school- en andere gebeurtenissen dank zij het OLO-bulletin en de staf van onvermoeibare en hardwerkende vrijwilligers/sters. Thank you!

Welbekend immers zijn de ruzies tussen Ed en Ernst, oud-lyceïsten/oud-ministers, en bijvoorbeeld de Wet op de Basisvorming, het uitblijven van subsidie voor een "technieklokaal". Het overige nieuws horen zij via de Wereldomroep, zoals de succesvolle? extra autorijbaan tussen Amsterdam en Almere, maar vooral de omstreken "Betuwe-lijn"...

De Betuwe, dat prachtige rivierenlandschap waar vlakbij, vorig jaar, de felle oorlogsstrijd van "Operation Market Garden" werd herdacht ("One Bridge too Far") herinnert ons aan een voorval op school, niet vermeld in officiële lyceum-annalen.

Dr. Bomhoff, de koene paedagoog, die aarzelend maar onverschrokken trad in het voetspoor van de legendarische Dr. Kalff, had - vergeefs - getracht de hogere gymnasiumklassen tot vervelens toe te interesseren in het gedicht "De Brug" van Martinus Nijhoff, betrekking hebbend op de toenmalige nieuwe Waalbrug bij Zaltbommel. Om Bomhoff aan de kaak te stellen, werd door ons in kreupel Latijn een gedicht/schandschrift vervaardigd - tot ergernis van mej. Dr. C.E. Visser - waarvan de beginregel luidde: "*Ibam in Bommelem visu pontem, iunctae ripae duae....*" (Voor niet-latinisten: "Ik ging naar Bommel om de brug te zien, twee oevers verbonden...")

Wij waren natuurlijk erg trots op deze pennevrucht, die ons heel wat tijd en moeite had gekost. De koele reactie van Bomhoff en Visser was in de geest van "*We are not amused*" (Queen Victoria); maar zou Dr. Gunning zelf ons niet een goed cijfer hebben gegeven voor initiatief en taalstudie? Helaas zijn er geen copieën overgebleven van dit historisch document. Sic transit....

Wim Bruyn (1947)

Kootwijk 1928

Onderstaande foto, eerder afgedrukt op pag.3 van bulletin nr. 15, had geen betrekking op de memoires van Annie van Amstel. Dit schrijft ons Wim Glerum, die zelf op de foto staat en een klas lager zat dan Annie. Het was de eindexamenklas van 1929 die in de herfstvakantie van 1928 in Kootwijk logeerde. Met onze excuses plaatsen wij de door klasgenoot Albert Kwast genomen foto nogmaals, nu met de bijbehorende namen:

v.l.n.r.: Hannie Ricardo, Piet Hoogenboom, Dr. Gunning, Kees Apeldoorn(pet), Siep Modderman, Kitty Hartogh, Johan Kijne, Laurien Heering, Mien Wijnmalen, George Elshove, Mary Zimmerman, Frans Dozy, Bienk Heynsius van den Berg, Pim Haas, Wim Glerum, Carel Vornholt, Hans Ariëns Kappers, Lo Hogeweg, Piet van Eeghen, Frank Kleerekooper.

Contributie 1996

Wilt u het OLO-lidmaatschap voor 1996 met het bijgaande acceptgiroformulier betalen? Rechtstreeks overmaken kan ook, en wel op bankrekening 46.78.07.493 t.n.v. OLO Amstelveen (Postbanknr van de ABN-AMRO is 2391).

In ons bestand ontbreken nog vele telefoonnummers. Omdat deze nuttig zijn voor het organiseren van klassereünies verzoeken wij u vriendelijk uw nummer (eventueel ook faxnummer) rechtsboven op het formulier in te vullen.

Wanneer u in de V.S. of Canada woont en niet beschikt over een rekening in Nederland, verzoeken wij u een cheque (US\$10.00) te sturen aan:

Arthur H. Heydendael
Spring Valley Rd.
Ossining, N.Y. 10562-2002

*O*L*O*L*O*L*O*L*O*L*O*L*O*L*O*

Als u op 10 februari a.s. de OLO-bijeenkomst bezoekt, kunt u in het "OLO-lokaal" afhalen:

- recente aanvulling op het adresboek
- copie van de pagina uit NRC Handelsblad van 4 mei 1995 (zie blz.15)
- te leen: een videocband met de documentaire van Hedda van Gennep, waarin de oud-leerlingen Tineke Wibaut-Guilonard, Cisca Saarberg en Mart Spiro hun verhaal vertellen en Ethie Egberts-Gunning voorleest uit het dagboek van haar vader.

Een en ander kan u ook worden toegezonden na aanvraag bij het OLO-secretariaat (tel. 020-6719159).

Dies 11 februari 1995

